

Έλλογοι και εύλογοι πρωτοχρονιάτικοι προβληματισμοί

/ Γνώμες

- Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος

Με τη χάρη του αγίου Τριαδικού Θεού εισερχόμαστε για μια ακόμη φορά στον νέο ενιαυτό της χρηστότητάς Του. «Πατάμε» το «σκαλοπάτι» του νέου χρόνου. Σε κάθε έλλογο άνθρωπο, μαζί με τις ελπίδες και τις προσδοκίες για τη νέα χρονιά, γεμίζει αυτές τις ημέρες την ψυχή του εύλογος προβληματισμός για την έννοια της ροής του χρόνου. Κι' αυτό διότι ο χρόνος μαζί με τον «δίδυμο αδελφό του τον χώρο», κατά το αείμνηστο νεοφανή άγιο Ιουστίνο Πόποβιτς, αποτελούν τους δύο βαρείς ζυγούς του ανθρώπου σε όλη την επί γης ζωή του, τους οποίους σύρει και οι οποίοι του περιορίζουν τον διακαή του πόθο για την απολυτότητα. «Δεν υπάρχει τίποτε πιο τραγικόν και φοβερόν από το ανθρώπινον γένος ζευγμένον εις τον βαρύν ζηγόν του χώρου και του χρόνου», χωρίς το Χριστό, έγραψε ο αγιασμένος Γέροντας. Ο χρονοχρόνος χωρίς το Θεό είναι ένα φοβερό μαρτύριο, ο οποίος σέρνει τον άνθρωπο στην ανυπαρξία!

Η ροή του χρόνου είναι βεβαίως μια υποκειμενική αίσθηση, αφού αυτή ορίζεται από τη φθορά τη δική μας και τις μεταβολές του υλικού κόσμου, κύρια με τις

κινήσεις του ηλίου και του πλανήτη μας. Με την θεωρία της σχετικότητας εισήχθη η έννοια του χωροχρόνου, σύμφωνα με την οποία η ροή του χρόνου μεταβάλλεται σε σχέση με την ταχύτητα, η οποία αποκαλείται «βαρυτική διαστολή του χρόνου», αποδεικνύοντας περίτρανα το γραφικό: «χίλια έτη εν οφθαλμοίς σου (Κύριε) ως ημέρα η εχθές» (Ψαλμ89,4).

Η σύλληψη και ο καθορισμός της έννοιας του χρόνου είναι λοιπόν στενά συνυφασμένη με τη θέση και την κίνηση του υλικού περιβάλλοντος κόσμου και έχει επίσης άμεση σχέση και με το ευμετάβλητο της υλικής δημιουργίας. Αυτό το είχε συλλάβει πρώτος ο μεγάλος αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος Ηράκλειτος (580-490 π. Χ.), ο οποίος είχε συνοψίσει ολόκληρη την σκέψη του για το χρόνο στην παροιμιώδη φράση του «τα πάντα ρει». Τίποτε δεν είναι στατικό σε αυτόν τον κόσμο, τα πάντα μεταβάλλονται, γεννιούνται, ακμάζουν, φθείρονται, πεθαίνουν. Ο κόσμος τάχθηκε από το Θεό Δημιουργό του να μην είναι στατικός, αλλά να βρίσκεται σε συνεχή μεταβολή και κίνηση, σε μια αδιάκοπη ροή, η οποία τον οδηγεί στο τελεολογικό του σκοπό.

Όμως ο χρόνος είναι κάτι βαθύτερο και ουσιαστικότερο από αυτό που μπορούμε να αντιληφτούμε, αφού είναι στενά συνυφασμένος με το χώρο και χωρίς αυτόν είναι αδύνατη η σύλληψή του. Είναι ένα ενδοκοσμικό μέγεθος το οποίο ορίζει την σχετικότητα και τη φθαρτότητα. Αντικειμενοποιεί την κτιστή δημιουργία του Θεού, ο Οποίος είναι ο δημιουργός του χώρου και του χρόνου και ως εκ τούτου βρίσκεται, εκτός αυτής, ως ο μόνος άναρχος και αιώνιος, ο μόνος εκτός τόπου και χρόνου.

Η ροή του χρόνου είναι έντονα αποτυπωμένη σε όλες τις θρησκευτικές και φιλοσοφικές παραδόσεις των λαών. Ως και θεοποίησή του έχουμε, όπως λ.χ. στην αρχαιοελληνική μυθολογία στο πρόσωπο του «θεού» Κρόνου (=χρόνου), ο οποίος «τρώει τα παιδιά του», δηλαδή εκμηδενίζει τα πάντα με την αδηφάγα ροή του.

Στον Χριστιανισμό ο χρόνος πείρε μια εντελώς διαφορετική θεώρηση. Ενέχει βαθύτατες θεολογικές, ανθρωπολογικές και ηθικές διαστάσεις. Ο χρόνος έχει αρχή και θα έχει τέλος. Αυτό εκφράζεται ξεκάθαρα από την πρώτη και την τελευταία φράση της Αγίας Γραφής. «Εν αρχή εποίησεν ο Θεός τον ουρανόν και την γην» (Γεν.1,1) και «ναι έρχομαι ταχύ» (Αποκ.22,20). Ο πρώτος στίχος εκφράζει την γένεση του χρόνου και ο δεύτερος δηλώνει το τέλος του, μαζί με το τέλος της σημερινής μορφής του κόσμου, με την αυθαρτοποίησή του, με τη δημιουργία «καινού ουρανού και καινής γης» (Αποκ.21,1 και Ησ.65,17). Αυτή είναι μια από τις θεμελιώδεις θέσεις της χριστιανικής διδασκαλίας, η οποία σε αντίθεση με τις διάφορες πανθειστικές πίστεις, οι οποίες δέχονται το αυθύπαρκτο και την αιωνιότητα του κόσμου.

Τα ποιήματα του Θεού υπόκεινται στα μεγέθη του χωροχρόνου, σε αντίθεση με Εκείνον, ο Οποίος, ως δημιουργός τους, είναι έξω από το χώρο και το χρόνο. Ο άνθρωπος δημιουργήθηκε με σκοπό να τα υπερβεί τη σχετικότητα του χρόνου και του χώρου, να γίνει αιώνιος, κατά χάριν Θεός, αλλά το γεγονός της πτώσεως ανέστειλε αυτή τη δυνατότητα. Με την πτώση του κατέστη υποκείμενος του χώρου και του χρόνου, διότι αυτή ανέστειλε τη δυνατότητα της αιωνιότητας και υπέστη ο ίδιος τις συνέπειες της φθοράς και του θανάτου.

Όμως ο Θεός της αγάπης έγινε άνθρωπος, για να δώσει ξανά στον άνθρωπο τη δυνατότητα της υπέρβασης του χωροχρόνου και να γίνει αιώνιος. Μόνο που αυτή η δυνατότητα πραγματοποιείται αποκλειστικά εν τω Χριστώ και δια της Εκκλησίας Του. Ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός, με την ενανθρώπησή Του, εισήλθε στο χώρο και τον χρόνο, καθαγιάζοντάς τους και αίροντας τις τραγικές συνέπειες της φθοράς και του θανάτου. Όσοι πιστεύουμε σ' Αυτόν και είμαστε ενωμένοι οργανικά μαζί Του, υπερβαίνουμε τα δύο αυτά μεγέθη και η γήινη ζωή μας καθίσταται το προοίμιο της αιωνιότητας. Ας σκεφτούμε λοιπόν πως, αν θέλουμε να είναι η ζωή μας προοίμιο της αιωνιότητας, ας αξιοποιήσουμε την παρούσα ζωής μας, την κάθε στιγμή μας.

Η «αλλαγή» του χρόνου είναι ευκαιρία για προβληματισμό στους σκεπτόμενους ανθρώπους, οι οποίοι «βλέπουν» μέσα στη ροή του τη δική τους υπαρξιακή σημασία και οι οποίοι θεωρούν την κάθε στιγμή της ζωής τους, ως «ημέρα σωτηρίας», ως προθάλαμο της αιωνιότητας. Δυστυχώς ο πολύς κόσμος μένει απροβλημάτιστος και ασυγκίνητος με τη ροή του χρόνου. Βεβαίως οι «κοσμικοί» βιώνουν με το δικό τους ευδαιμονιστικό τρόπο το χρόνο. Βλέπουν τη ροή του χρόνου ως μια συνεχή ευκαιρία για την «απόλαυση της ζωής», διότι, κατ' αυτούς η ζωή είναι: «ό, τι φάμε και ό, τι πιούμε», ζούμε για να «φάμε τη ζωή με το κουτάλι», να «γλεντήσουμε τη ζωή» μας! Με την ανατολή του νέου χρόνου βάζουν

στόχους για επιτυχίες, οι οποίες θα τους χαρίσουν χρήματα, απολαύσεις, εύκολη ζωή. Ο σημερινός άνθρωπος, αποκαμωμένος από τα προβλήματα, που έχει συσσωρεύσει ο ίδιος στη ζωή του, δεν του μένει καιρός για υψηλούς στοχασμούς και προβληματισμούς. Γι' αυτόν «ο χρόνος είναι χρήμα» και κάθε στιγμή χαμένη, σημαίνει χάσιμο χρήματος. Υπάρχουν και εκείνοι, που ο χρόνος είναι «απόλαυση» και ζουν για να «απολαμβάνουν τη ζωή τους», μέσα από το ανελέητο κυνήγι της ηδονής. Υπάρχουν και εκείνοι που χρησιμοποιούν το χρόνο για την ικανοποίηση των φιλοδοξιών τους, να αποκτήσουν δύναμη, κοινωνική προβολή και καταξίωση.

Για μας τους Χριστιανούς ποια σημασία έχει ο χρόνος; Είμαστε σε θέση να σκεφτούμε ότι είμαστε περαστικοί και προσωρινοί ένοικοι της γης; Αξιοποιούμε το χρόνο για τη σωτηρία μας, ή τον προσπερνούμε ανέμελα και επιπόλαιο, σαν τις μωρές παρθένες, της ευαγγελικής περικοπής; Σκεφτόμαστε ότι είναι ενδεχόμενο την επόμενη στιγμή να μην υπάρχουμε, διότι ο θάνατος έρχεται συχνά απροειδοποίητα, «ως κλέπτης εν νυκτί» (Ματθ.24,43, Α΄Θεσ.5,2,Αποκ.3,3);

Εμείς οι πιστοί έχουμε (πρέπει να έχουμε) άλλους στόχους για τη ροή του χρόνου. Η παρούσα ζωή μας δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά προθάλαμος της αιωνιότητας, η οποία καθορίζει τη θέση μας σ' αυτήν, με γνώμονα την ελεύθερη επιλογή μας. Γι' αυτό η κάθε στιγμή της επί γης ζωής μας είναι καθοριστική για την θέση μας στην αιωνιότητα.

Ο Απόστολος Παύλος μας προτρέπει να εκμεταλλευόμαστε κάθε στιγμή της επίγειας ζωής μας για τη σωτηρία μας: «απεκδυσάμενοι τον παλαιόν άνθρωπον συν ταις πράξεσιν αυτού» (Κολ.3,9). Διότι, πλέον «νυν γαρ εγγύτερον η σωτηρία η ότε επιστεύσαμεν, η νυξ προέκοψεν η δε ημέρα ήγγικεν» (Ρωμ.13,11), να βρισκόμαστε σε συνεχή εγρήγορση, η οποία συνίσταται στο να «αποθώμεθα τα έργα του σκότους και (να) ενδυσώμεθα τα όπλα του φωτός» (Ρωμ.13,12). Να διάγουμε τον επίγειο βίο μας, περπατώντας «εν καινότητι ζωής» (Ρωμ.6,4). Ο Μ. Βασίλειος μας συμβουλεύει να κάνουμε ετούτη τη ζωή σκαλοπάτι για τη μέλλουσα, διότι: «ούτος ο αιών (είναι) της μετανοίας, εκείνος της ανταποδόσεως, ούτος της εργασίας, εκείνος της μισθαποδοσίας, ούτος της υπομονής, εκείνος της παρακλήσεως».

Στόχος μας ας είναι ο ουρανός! Αν ποθούμε την αιωνιότητα, να φροντίσουμε αποκολληθούμε από τα δεσμά του χωροχρόνου και φυσικά τη δουλεία της αμαρτίας, «εατούς και αλλήλους και πάσαν την ζωήν ημών Χριστώ τω Θεώ παραθώμεθα»! Να παραδοθούμε ολοκληρωτικά στον Λυτρωτή μας Χριστό, λέγοντάς Του: «Σοι παρακατατιθέμεθα την ζωήν ημών άπασαν και την ελπίδα, Δέσποτα φιλόανθρωπε»!

Η ανατολή του νέου χρόνου ας γίνει μια νέα αφετηρία της πορείας μας προς την αιωνιότητα! «Ιδού νυν καιρός ευπρόσδεκτος, ιδού νυν ημέρα σωτηρίας» (Ρωμ.13,12)!

Καλή και ευλογημένη χρονιά για όλους μας!

Πηγή: <https://www.pemptousia.gr>